

Nr 452.

Av herr Larsson i Karlstad m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 155, angående anslag för budgetåret 1948/49 till folk- och småskoleseminarierna.

I den utredning, som skolöverstyrelsen verkställt rörande lärarbehovet och lärarexaminationen under de närmaste åren, på vilken utredning Kungl. Maj:ts proposition nr 155 angående anslag för budgetåret 1948/49 till folk- och småskoleseminarierna är grundad, hade skolöverstyrelsen föreslagit upprättande från och med hösten 1948 av ett provisoriskt småskoleseminarium i Karlstad. Drätselkammaren i staden hade förklarat sig villig att hyresfritt upplåta lokaler för det nya seminariet.

Skolöverstyrelsen hade beträffande folkskoleseminariernas examinationskapacitet framlagt två alternativ. Det ena byggde på den förutsättningen, att folk- och småskollärarnas nuvarande arbetsområden i princip bibehölls. Det andra alternativet utgick från att småskollärararinnorna från och med läsåret 1953/54 definitivt övertog undervisningen även i klass 3 av A-form. Enligt det första alternativet erfordrades upprättande av fyra nya provisoriska folkskoleseminarier från och med budgetåret 1949/50. Det andra skulle däremot kunna genomföras inom ramen för nuvarande seminarieorganisation. Skolöverstyrelsen hade framlagt båda alternativen utan att taga ställning för någotdera.

Vad småskoleseminarieorganisationen beträffar beröres denna ej av frågan om lärarnas arbetsområden förrän i början av 1950-talet.

I propositionen erinrar departementschefen om att frågan om folk- och småskollärarnas kompetensområden utgör ett av de grundläggande spörsmålen i det problemkomplex, som nu är under behandling inom 1946 års skolkommision. Då redan 1949 års riksdag synes få taga ställning till förslagen i kommissionens principbetänkande, anser departementschefen det vara klokt att icke nu vidtaga några åtgärder, vilka skulle kunna innebära ett föregripande av statsmakternas ställningstagande. Han anser därför bl. a. att frågan om utvidgande av seminarieorganisationen genom inrättande av nya seminarier i nuvarande läge bör anstå. Han kan därför icke tillstyrka, att ett nytt seminarium inrättas i Karlstad.

Som synes grundar departementschefen sitt avstyrkande på att man icke bör föregripa statsmakternas ställningstagande till skolkommisionens förslag. Det är därför naturligt, att han icke förelagt riksdagen något förslag om inrättande av nya folkskoleseminarier, enär denna

fråga intimt sammanhänger med frågan om en eventuell förändring av folk- och småskollärarnas kompetensområden. Vad däremot småskoleseminarierna beträffar, har deras organisation icke något samband med denna fråga. Vad skolöverstyrelsen föreslagit i fråga om småskoleseminariernas organisation tager endast sikte på att i möjligaste mån täcka det stora behov av småskollärarinnor, som kommer att uppstå under de första åren av 1950-talet, då de största årskullarna av barn befinna sig i småskoleåldern. Som synes av tabellen å s. 10 i propositionen beräknas examinationsbehovet vid småskoleseminarierna åren 1950, 1951 och 1952 uppgå till respektive 1 147, 1 015 och 923, under det att den nuvarande organisationens examinationskapacitet är omkring 760. Skolöverstyrelsen har inte tänkt sig, att småskollärarinnorna skulle övertaga undervisningen i klass 3 — om detta över huvud taget skall ske — förrän från och med läsåret 1953/54, då examinationsbehovet vid småskoleseminarierna är statt på nedgång. Skulle småskollärarinnornas verksamhetsområde utvidgas redan under de närmaste åren, skulle det säkerligen icke räcka med ett nytt seminarium endast i Karlstad.

Om nämnda seminarium icke nu inrättas, skulle examinationen under åren 1950/52 understiga den behövliga examinationskapaciteten med ($3 \times 56 = 168$) omkring 165, vilket synes ganska betänkligt. Om förslaget om inrättande av det nya seminariet nu icke bifalles, innebär detta därför sannolikt, att riksdagen kommer att se sig nödsakad att till ett kommande år vidtaga mera omfattande åtgärder för organisationens utvidgning än den nu föreslagna. Att vinna ersättning genom att i de nuvarande seminarierna intaga ett ytterligare antal klassavdelningar synes nämligen icke möjligt, då seminarierna redan nu synas vara utnyttjade till det yttersta.

Härtill kommer en mera lokal fråga, som visserligen i det stora sammanhanget är av mindre betydelse, men som dock är viktig för den landsända, som beröres därav. Värmland har tidigare under ej mindre än 60 år haft ett eget småskoleseminarium (med förläggning först i Karlstad och därefter i Kristinehamn), som under denna tid utbildade nära 1 300 lärarinnor. Under de senaste femton åren ha flickor från bygden, som velat utbilda sig för yrket, däremot måst anlita seminarier på annat håll, de närmaste belägna i Falun och Skara. Det är givetvis av stor betydelse för bygden att åter — även om tiden blir relativt kort — erhålla utbildningsmöjligheter för kvinnlig ungdom med håg för lärarkallet. Säkerligen skulle därigenom många ungdomar utbilda sig för yrket, vilka för närvarande ej anse sig ha råd eller möjlighet därtill. I den tid av utomordentligt stort rekryteringsbehov för lärarbanan, vari vi nu befinna oss, är detta icke blott ett bygde- utan därjämte ett riksintresse.

På grund av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte besluta att ett provisoriskt småskoleseminarium inrättas i Karlstad från och med höstterminen 1948, samt

att de i propositionen nr 155 beräknade anslagen till småskoleseminarierna uppräknas med för ändamålet erforderliga belopp.

Stockholm den 1 april 1948.

Albert Larsson.

Anton Bränholm.

Osc. Werner.

Harald Hallén.

Aug. Spångberg.

Hildur Humla.

Gustaf Nilsson.

Gösta Kempe.

Manne Ståhl.